

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Žena-mati

Praznik Marijinega oznanjenja je posvečen tudi materi. Prav je, da se slavi materinstvo ravno na ta praznik. Mariji je bilo oznanjenje pričetek delovanja pri odrešitnem delu človeštva, pa tudi pričetek žrtve. Začetek veselja in začetek trpljenja.

Tudi vsaki ženi rodi materinstvo veselje, toda istočasno trpljenje in žrtev. Materinstvo povzdigne ženo na najvišjo čast, ki je mora kdo postati deležen. Povzdigne jo pa tudi na najvišje mesto v narodu, državi in družbi. Brez matere bi bili vsi nič. Le po materi postane vsak, kar je.

Zato je prav, da je materinstvo obdano z nekim tajinstvenim in pobožnim žarom. Vsaka mati je obdarjena s tolikimi vrlinami, zlasti v trpljenju in žrtvah, da je nepojmljivo, odkod izvira vsa ta njena sila. Saj je brez dna. Žena-mati je velika, pa naj jo motrimo v družini ali pa naj jo motrimo s stališča njenega pomena za skupnost.

Najlepše je opisal Ivan Cankar materino delovanje v družini in njeno jakost: »Žena je devetkrat močnejša od moža, mati pa desetkrat devetdeset.« Ko je to zapisal, je gotovo mislil na svojo mater. Njegova ugotovitev velja zlasti za mater iz družine delovnega človeka. Za vzdrževanje družine ima le malenkostna sredstva. Naravnost čudež je, kako pripravlja s temi sredstvi vse najpotrebnejše za družino. Ko klone mož pod težo razmer in obupuje, mati ne izgubi poguma. Se žrtvuje, vzgaja, daje se družini. Mati delavka, ko pride iz tovarne že utrujena, napne znova svoje sile za družino in dela pozno v noč. Isto je z materjo kmetico. Nič manj ni vprežena mati v uradniški družini. Prav ima Cankar, ko pravi, da je strma in grapava pot in težek voz, v katerega je mati vprežena.

Od matere zavisi usoda družbe in tudi usoda naroda. Kajti iz njenih rok prihajajo močni ali pa slabi člani družbe in naroda. Čisto gotovo je, da bi slovenskega naroda ne bilo več, ko ne bi bilo slovenske matere.

Saj vidimo, ko postajajo vrhnje plasti naroda mehkužne, odprte tujim vplivom, ki so narodu škodljive; saj vidimo, kako so se in se še odtušujejo te vrhnje plasti narodu. Če je še masa naroda zdrava, je zasluga edino matere, ki vodi in vzgaja družino delovnega človeka.

Jugoslavija pristopila k trojnemu paktu

V torek 25. marca sta predsednik vlade Cvetković in zunanji minister Cincar-Marković podpisala na Dunaju tole pogodbo:

Clen 1. Jugoslavija pristopa k paktu treh držav, ki je bil podpisan v Berlinu 27. septembra 1940 med Nemčijo, Italijo in Japonsko.

Clen 2. V kolikor bodo skupni tehnični odbori, ki jih predvideva čl. 4. trojnega pakta, razpravljali o vprašanjih, ki se tičejo interesov Jugoslavije, bo pri delovanju teh odborov sodeloval tudi predstavnik Jugoslavije.

Clen 3. Temu protokolu je priložena kot priloga besedilo trojnega pakta. Ta protokol je sestavljen v nemščini, italijanščini, japonsščini in jugoslovanskem jeziku, pri čemer velja vsako od teh besedil kot original. Protokol stopi v veljavo na dan podpisa.

O priliki pristopa Jugoslavije k trojnemu paktu je bila od nemške strani izročena jugoslovanski vladi nota, ki se nanaša na spoštovanje suverenitete in ozemeljske nedotakljivosti Jugoslavije. Ta nota, katero je izročil nemški zunanji minister von Ribbentrop predsedniku jugoslovanske vlade Cvetkoviću in zunanjemu ministru Cincar-Markoviću, se glasi:

V imenu in po nalogu nemške vlade imam čast sporočiti vaši ekselenci sledeče: O priliki pristopa Jugoslavije k trojnemu paktu, ki je bil izvršen danes, potrjuje nemška vlada svoj sklep, da bo vselej spoštovala suverenost in ozemeljsko nedotakljivost Jugoslavije.

Zunanji minister kralj. Italije grof Ciano je izročil v imenu italijanske

vlade predstavnikom Jugoslavije noto iste vsebine.

Prav tako je nemški zunanji minister v. Ribbentrop izročil predsedniku jugoslovanske vlade Dragiši Cvetkoviću in Cincar-Markoviću noto, s katero se Nemčija obvezuje, da ne bo zahtevala od Jugoslavije prehoda ali prevoza svojih čet preko jugoslovanskega državnega ozemlja. Ta nota se glasi:

Sklicujoč se na razgovore, ki so potekali o priliki današnjega pristopa Jugoslavije k trojnemu paktu, imam čast, da vaši ekselenci v imenu nemške vlade s tem potrdim sporazum med vladami držav osi in jugoslovansko vlado o tem, da vladi držav osi za časa vojne ne bosta pošiljali Jugoslaviji zahteve, da dovoli prehod ali prevoz čet čez jugoslovansko državno ozemlje.

Noto iste vsebine je izročil predstavnikom Jugoslavije tudi italijanski zunanji minister grof Ciano.

Predstavniki Jugoslavije in zastopniki držav trojnega pakta, so prispeli pred dvorec Belvedere okrog 14. ure. Pred dvorcem je bila razvrščena častna četa. Na velikem stopnišču dvorca, ki je bilo bogato okrašeno s cvetjem, je nemški zunanji minister sprejemal in pozdravljal državnike in poslanike tujih držav. Vrata velike dvorane so se odprla od 14.02. Prvi je vstopil v svečano dvorano za podpisovanje predsednik jugoslovanske vlade Dragiša Cvetković, za njim nemški zunanji minister von Ribbentrop, dalje italijanski zunanji minister Ciano, potem jugoslovanski zunanji minister Cincar-Marković, japonski poslanik in ostali delegati. Poleg predstavnikov Italije, Madžarske, Japonske, Romunije, Slovaške in Bolgarije, so pri podpisu pro-

tokola prisostvovali tudi sledeči: Načelnik političnega oddelka v italijanskem zunanjem ministrstvu veleposlanik Butti, pooblaščen minister in šef italijanskega protokola baron Celesia, italijanski generalni konzul na Dunaju Rocira, za japonsko veleposlanik Kasa, in načelnik prvega oddelka jugoslovanskega zunanjega ministrstva dr. Stojković. Od nemških osebosti so bili navzoči: Glavni tiskovni ravnatelj Detrich, nemški veleposlanik v Rimu von Mackensen, nemški poslanik v Beogradu von Heren, pristojni načelniki odelkov nemškega zunanjega ministrstva, šef nemškega protokola von Benberg, šef kabineta zunanjega ministrstva, poobl. minister d. Schmidt, pooblaščen minister von Ribbentrop, načelnik oddelka za tisk v zunanjem ministrstvu pooblaščen minister dr. Pavel Schlidt in šef jugoslovanskega tiskovnega urada Predrag Milojević. Svečanost je začel nemški zunanji minister von Ribbentrop z govorom, v katerem je med drugim rekel: Tukaj so navzoči pooblaščen predstavniki vlad iz držav trojnega pakta in iz držav, ki so se njim pridružile, katere posebno pozdravljam. Pooblaščen sem, da v svojem imenu in v njihovem imenu najpriprčneje in najtopleje pozdravim predstavnike kraljevine Jugoslavije, predsednika vlade Cvetkovića in zunanjega ministra Cincar-Markovića. Nato je von Ribbentrop zaprosil, da se preide na branje protokola. Protokol je prebral poslanik Schmidt, nakar se je začel podpis. Podpisovanje se je začelo ob 14.07, končano pa je bilo ob 14.19. Nato je vstal predsednik vlade Dragiša Cvetković in imel svoj govor. Po njegovem govoru se je ponovno dvignil nemški zunanji minister von Ribbentrop in prebral svoj govor.

Isto velja za preteklost. Ko je meščanstvo tonilo v tujstvu, je edino mati malega človeka ohranila in rešila naš rod. Če se kdo čudi temu dejstvu, se čudi pač tisti tajinstveni sili, ki biva v slovenski materi in ki s to silo neuklonljivo brani in rešuje dediščino naših pradedov. Slovenska mati ne podpira le treh voglov hiše, ampak tudi tri vogle narodne stavbe.

Tudi v sedanjih težkih dneh čaka mater velika naloga. Vzdrževanje družine stavlja na njo skoraj nezmogljivo nalogo.

Brezsrčnost sedanjega časa razkaja zlasti duhovne vrednote in ubija vero v potrebo in smotrenost napora za idealne vrednote. Ubija vero v značajnost in neuklonljivost, kadar gre za velike stvari. Kdo nam bo dal rod, ki bo stopil odločno nasproti takemu razkrajanju, če ne mati. Če bo ona odpovedala, potem res ni več pomoči. Verujemo, da ne bo odpovedala.

Malodušnost nastaja tudi v narodu samem. Ne verujemo več v njegovo vekovitost. Ne verujemo

več, da moramo za njegovo ohranitev prevzeti nase najtežje žrtve. Kakor da bi bile na delu sile, ki imajo za cilj, da napravijo iz nas strahopetce, katerim je ljubši kruh iz tuje kakor pa iz materine roke. Novih, zavednih narodnih sil potrebujemo, v prvi vrsti voditeljev. Upamo, da bo genij slovenske matere tudi to vprašanje rešil.

Kamor pogledamo, vsepovsod mati. Toda ta mati ne uživa niti spoštovanja niti umevanja. Saj se ji stavlja na vsakem koraku zapreke v njenem poslanstvu. Na ljubo bogatenju posameznikov je iztrgana iz družine in vržena med stroje in tovarniški prah, kamor najmanj spada. Kako rada bi bila doma pri otrokih in napravljala možu prijetnejši dom. Toda velekapitalizem poje drugačno pesem.

Mater teži skrb za bodočnost otrok. Radi bi mu preskrbeli boljše bodočnost. Toda razmere so take da bo študiranje otrok iz delovne družine kmalu onemogočeno.

Poglejmo podjetja in zavode. Ponekod morajo pod silo razmer pri-

znati draginjske doklade. Večkrat — celo pri ljudeh katoliškega svetovnega nazora — pa izrinejo mater iz družinskega članstva in ji ne priznavajo družinskih doklad.

Neprijazno in brezsrčno je ozračje, v katerem živi mati družine delovnega človeka in mrzlo. Saj ji tudi krogi iz tega ozračja pojejo slavo, toda ti slavospevi niso iskreni. Delajo zato, ker je pač sedaj to v navadi.

Mi, ki spadamo v razred delovnega človeka, pa iskreno verujemo v našo mater. Verujemo, da že prihajajo iz družine delovnega človeka, pa bodo še bolj prihajali, trdni, borbeni značaji, prežeti duha svojih mater in da bodo ti značaji razgnali mrzlo in sovražno ozračje, ki obdaja sedaj naše matere. Verujemo, da bodo ti značaji ustvarili boljše razmere, da bo zasijalo gorko in vzhajajoče sonce tudi na mater. Šele tedaj bo mogel delovni človek zapeti veselo, svobodno pesem svoji materi in jo postaviti na tron, ki ji gre.

O delovnem človeku

Organizem, ki zbolí, ima samo dve poti: Ali išče ozdravljenja ali pa pogine. Težko bolan organizem ima različne razvojne stopnje. Dokler je še trden, se bolezen toliko ne pozna. Toda ko je izčrpan, ga bolezen vedno bolj obvladuje, dokler ne doseže vrhunskega. Takrat zbere organizem zadnjikrat vse svoje sile in jih pošlje v odločilno bitko z boleznijo. Izid bitke je odločen za usodo organizma.

Tudi človeštvo je organizem. Usoda posameznika, stanov, narodov, držav, vsega človeštva je med seboj povezana in zavisí od stanja posameznih sestavnih delov. Gospodarski položaj posameznika in stanov, narodov in držav zavisí od gospodarskega ustroja, ki vpliva na razdelitev dobrin med posameznika in skupnost.

Kulturno in politično stanje zavisí od gospodarskega stanja in od pojmovanja o naravnih in pravnih dolžnostih do posameznika in do celotnega občestva posameznika in družbe.

Danes je človeštvo težko bolno. Bolezen je prišla na višek; da, zdi se, da je človeštvo stopilo v odločilno bitko za svoj obstanek.

Odkod izvira bolezen človeštva? Ali je njegova bolezen materialnega ali duhovnega izvora?

Stanje materialnih dobrin dokazuje, da ni pomanjkanja istih. Če pa trpi človeštvo pomanjkanje na materialnih dobrinah, je torej vzrok drugod. V ureditvi človeške družbe. Danes je človeška družba urejena tako, da je človek svoje dostojanstvo izgubil, izgubil vsak pomen in tudi vsako obveznost družbe za svojo usodo. Geslo današnje družbe je: Bogateži brez ozira na sredstva. Zato beda, pomanjkanje, zatiranje, zato so gospodujoči razredi in tlačeni razred, gospodujoči narodi in hlapčevski narodi, izkoriščajoče dežele in izkoriščane dežele, nezdravo in ponižujoče razmerje.

Vsi trpeči žele in hrepene po rešitvi. Nekateri so upali rešitve od tehnike. Ta je napredovala do prej neslučenih višin. Pa vendar ni prinesla rešitve, še večjo bedo delovnih množic, še večje suženjstvo, še večjo nesrečo. Torej tehnika ne more prinesiti rešitve in to vse dotlej, dokler ne bo v službi človeštva.

Da, tehnika in vsi drugi gospodarski pripomočki morajo biti v službi človeka in človeštva in imeti samo en cilj: Kako olajšati človeku življenje.

To se bo zgodilo takrat, ko bo do bil človek nazaj svojo vrednost, katere posledica bo, da bo postavljen na prvo mesto v družbi človek mesto mrtve tovarne. Vse to pa predstavlja novo miselnost človeštva.

Kdo mu jo bo dal? Pristaš današnje družbe veruje samo v strokovnjake, znanstvenike. Tudi v duhovnem pogledu. Samega sebe, svojo notranjost zanemarija. Zato ni v moderni družbi nobenih značajev. Vse je preračunljivo, vse podkupljivo, vse strahopetno, vsak izbegava žrtve in trpljenje.

Nova miselnost potrebuje novega človeka. Prerojenje družbe je do sedaj prišlo od malega človeka. Kristus ni zbral svojih apostolov med bogatimi, preproste ribiče in cestinarje je poklical.

V prvih časih krščanstva je šel istotako v boj za novo krščansko družbo večji del takratni proletarijat. Tudi pozneje, kjer koli in kadar koli je bila družba potrebna ozdravitve, je prišla iz vrst delovnih slojev.

Maribor

V soboto 29. t. m. bo širša seja strokovne skupine tekstilnega delavstva ob pol 4 popoldne v prostorih ekspoziture JSZ, Sodna ulica 9. Na seji bomo obravnavali vsa pereča vprašanja tekstilnega delavstva, zaradi tega je udeležba za vsakega člana skupine obvezna. S seboj pripeljite prav vsakega tekstilnega delavca!

Kakor vsako leto, bo tudi letos priredila skupina KDM skupno z ekspozituro JSZ v Mariboru predavanja za velikonočni čas: »Kje je rešitev modernega človeka«. Predaval bo g. p. Laura Jakob. Predavanja bodo od 1. do 5. aprila ob 8 zvečer v cerkvi svetega Alojzija na Glavnem trgu.

Hrastnik

V nedeljo 30. marca se vrši širša seja skupine po prvi sveti maši ob 8 zjutraj pri Logarju. Obvezno se morajo udeležiti vsi odborniki in podblagajniki, kakor tudi zaupniki. Vabljeni so tudi člani! Vsi točno in gotovo.

Prepričani smo, da je tudi delovni človek sedanjega časa poklican, da dá družbi novo lice.

Rekli smo že, da manjka sedanjí družbi duhovnosti. Le na podlagi duhovnih načel moremo ustvariti nasproti sebičnosti posameznika družbo skupnosti; nasproti sovraštvu bratoljubnost; nasproti ideji vladujočih in podložnih narodov o enakopravnosti narodov; nasproti sili pravičnosti.

Le duhovne dobrine morejo vpostaviti zopet red v človeško družbo, v kateri bo imel svoje mesto posameznik, družina, stanovi, narodi, države in posamezni kontinenti.

Delovni človek, odnosno je že postal nosilec teh idej. Prevzel je nase tudi borbo za zmago teh idej.

Če se ozremo na prenovitelje družbe v prejšnjih stoletjih in če se vprašamo, iz katere šole so izšli, bomo ugotovili, da so izšli iz šole trpljenja. Sicer je trpka ta beseda, vendar pa je njena skrivnost v tem, da odpira človeku obzorje, ki bi mu ostalo si-

cer prikrito. Skrivnost trpljenja je tudi v tem, da izkleshe iz ljudi kremenite značaje. Z eno besedo v trpljenju je odrešilna skrivnost. Zato pojmuje delovni človek prav človeka, družino in odnose posameznika do splošnosti.

Delovni človek tudi pojmuje, da mora prevzeti nase težave in trpljenje v boju za ozdravitev človeštva, ki je mogoče edino v družbi, ki bo zgrajena na duhovnosti. Postavi se brez pridržka v službo nove družbe. Le taki značaji so pozitivni graditelji nove družbe.

V preteklem tednu smo praznovali god moža-delavca, ki je bil na videz preprost, v resnici pa velik. Ne velik po svojem stanovskem poklicu, bil je velik po svoji notranjosti. V njem je vladala preprostost duha in zvestoba do božje postave. Sveto pismo pravi o sv. Jožefu, da je bil pravičen. Zato je postal tudi rednik in vzgojitelj Jezusov.

Veličina delovnega človeka je v njegovi notranjosti, v njegovi preprostosti. Čim več takih značajev bo delovni človek ustvaril in vzgojil, tem bolj bo mogel vršiti svojo nalogo, tem prej bo prišel tak red, ki bo dal vse pravice človeku in s tem človeštvu.

Strokovna poročila—

TPD in delavstvo

Pri TPD so bila nova pogajanja za zvišanje plač, in sicer zaradi tega, ker izkazuje indeks ponovno dvig cen. TPD je sicer privolila v razpravo. Bila je pa to bolj nekaka avdiencia, pri kateri je TPD povedala, da bi sicer rada zvišala plače, da pa jih ne more, dokler ne bo rešeno vprašanje zvišanja cen za premož. Če bo držala ministrska uredba, se cena premož ne bo smela zvišati do avgusta t. l. Potemtakem ni upanja, da bi se plače zvišale do avgusta 1941. Kako bo za

naprej, bomo že videli. Pri utemeljevanju TPD, zakaj ne more zvišati plač, se človek ni mogel ubraniti vtisa, kakor da se TPD boji, da bi obratovalo z izgubo.

Delavstvo mora vzeti ta položaj na znanje. Ta položaj bo ostal tudi v bodoče. TPD že ve, zakaj tako nastopa. Kar se tiče JSZ, si bo premislila, da bi še hodila na take avdiencie. Rudarji se morajo zavedati, da je edina obramba pravic v skupnosti njih samih in v volji, da si te pravice pribore.

Borba za zvišanje plač stavbinec

13. t. m. se je vršila prva uradna razprava za zvišanje plač gradbenih delavcev. Delavsko zastopstvo je pod vodstvom zastopnika Delavske zbornice nastopilo enotno in stavilo sledeče predloge: Nad eno leto zaposlitve v I. razredu 10.50 din, v II. razredu pa 9.50 din za kvalificirane. Za navadne delavce v I. razredu 8.50 din, v II. razredu pa 7.50 din na uro. Tretji razred naj se ukine, ker so sedaj najnujnejšim in najvažnejšim življenjskim potrebščinam cene maksimirane in ni draginskih razlik, kakor so bile prej. Delavstvo je svoje zahteve utemeljilo s težkimi razmerami, v katerih se stavbniško delavstvo nahaja, in s tem, da so plače stavbinec v ostalih delih države boljše.

Zastopniki delodajalcev so proti delavskim zahtevam nastopali z zelo čudnimi razlogi. Predlagali so na primer zvišanje delovnega časa. To je od de-

lodajalcev zelo izzivalno, ker se vsak v desetih urah pri tako težkem delu kot je stavbniško do konca izmuči. Zdi se nam čudno, kako morejo podjetniki priti na tako idejo, saj gotovo tudi sami vedo, kako je gradbeno delo težko. Mislijo pač, da je delavec stroj, samo s to razliko, da delavcu nočejo dati primerne hrane, kakor jo dajo stroju.

Postavili so še eno trditev, in sicer, da s povišanjem plač raste draginja. Da bi draginja ne rasla, bi moral delavec delati na pol zastoj, dobički delodajalcev bi pa rasti kar naprej. Kje je tista potrebna državljanska skupnost od strani podjetnikov?

Gradbeno delavstvo mestno pričakuje zvišanja plač. Naj tudi oblast pokaže pravo razumevanje za delavstvo in naj stori potrebne korake, da bo gradbeno delavstvo prišlo do svojih pravic.

Konec Centralnega tajništva delavskih zbornic

V »Delavski pravici« smo že svoječasno ugotovili, da je centralno tajništvo DZ v razkorju in da ni več daleč čas, ko bo propadlo. »Slovenski delavec« je v štev. 12 sedaj tudi priznal, da je tako.

Razpad centralnega tajništva hoče utemeljiti z raznimi izgovori, češ da je predrago, da je vršilo površno svojo službo in da so ga ustanovili marksisti.

Pa vse to ne drži. Delavske zbornice so bile ustanovljene, da vrše gotove naloge, ki globoko segajo v delavsko življenje. Sodelovati morajo tudi pri zakonih, ki se tičejo delavstva. Če so hotele uspešno sodelovati, so morale ustvariti nekako enotnost. Brez te ni mogoče uspešno delo. Tak enoten forum je bilo ravno centralno tajništvo, ki je pod prejšnjo upravo v polni meri vršilo svojo nalogo.

Izgovor o marksistih ne drži. Upravo Delavskih zbornic so tvorili člani v tajnih, svobodnih in propornih volitvah. Bolj demokratičnih volitev si ni mogoče misliti. Če so imeli v upravi Delavskih zbornic večino marksisti, so jo pač imeli po svobodni volji članov. Če bi ostal prejšnji način upravljanja Delavskih zbornic, bi jo imeli pač dotlej, dokler bi imeli zaupanje volilcev.

§ 55. zakona o zaščiti delavcev določa svobodno združevanje delavcev in nameščencev. Torej je to edina normalna, maravna in poštena pot, po kateri se pride do članov Delavskih zbornic in upliva na nje, da se odločijo pri volitvah tako, da ne bodo imeli marksisti več večine.

Kdor hodi drugačno pot, hodi nenaravno, lahko rečemo celo nenravno pot. Tak pot pa ne more voditi do srečnih in zdravih rezultatov.

Iz centrale

Nekatere skupine in tudi posameznike smo morali te dni pismeno opomniti, da nam takoj nakažejo denar za prodane koledarčke. Odborniki naj se prepričajo pri odgovornih osebah, če so dolžne zneske tudi res odposlale. V prihodnji številki bomo primorani navesti imena tistih nekaj nerednih skupin, ki nam račune zavlačujejo. Izvod koledarčka, ki nam niso bili vrnjeni januarja niti februarja, sedaj ne moremo sprejeti, ker jih v aprilu tudi razprodati ne moremo.

30 let organizacijskega dela v Trziču

Tržič, 19. marca 1941.

V nedeljo 16. marca se je vršil trideseti letni občni zbor Splošne strokovne skupine JSZ v Trziču.

Naj mi bo dovoljeno prikazati nekoliko zgodovine tržiške skupine. 30 let je že dolga doba v življenju posameznika, še veliko več pa pove kronika 30 letnega dela v organizaciji.

Tržiško delavstvo samo bo vedelo povedati, koliko truda je JSZ vložila za dobro njegovega stanu. Sodelovala je pri neštetihih mezdnihih gibanjih in intervencijah, sklenila precej kolektivnih pogodb, kar ni čudno, saj je veljala do nedavnega za eno najmočnejših skupin centrale JSZ.

Pa je prišel čas, ko se je nekaterim gospodom zazdelo, da smo premočni in preveč zavedni, ker smo šli po poti naše JSZ. Ugodna prilika se jim je nudila ob priliki tekstilne stavke. Napolnili so po vrsti vse strokovne organizacije, češ z demagogijo se delavski položaj ne rešuje. Seveda so pri tem pristavili svoj lonček z namenom, da ga napolnijo.

Tržiško delavstvo pa je snubljenje izpregledalo in ostalo rajši izven organizacije, kar je nevenljiva zasluga teh gospodov.

Posebno v Trziču so zaradi pomanjkanja smisla za organizacijo šikane in izigravanja na dnevnem redu. Počasi, zelo počasi prihaja delavstvo do spoznanja, da bo treba krepko poprijeti za delo za ohranitev najosnovnejših zakonskih pravic.

Občni zbor je otvoril tov. predsednik Dolinar, ki je v lepem govoru orisal delo tržiške skupine v preteklem letu. Orisal je težave odbora in zapnikov, podrobno poročal o izvršenih intervencijah ter uspehihi.

Tajniško poročilo je podal tov. Jer-man. Bogato in pregledno poročilo o delu in uspehihi v teku 30 letnega delovanja je zaključil s pozivom na navzoče in na vse neorganizirano tržiško delavstvo, naj pomnoži in pozivi vrste krščanske delavske organizacije.

Blagajniško poročilo je podal tovariš predsednik, ker je tovariš blagajnik na orožnih vajah.

Ko je član nadzorstva izjavil, da je pregledal knjige in delovanje odbora ter našel vse v redu, je povzel zaključno besedo tov. predsednik ter izvajal:

»Naša pot je jasna. Mi gremo po tej poti naprej v trdnem prepričanju in v veseli zavesti, da nas je tega učil naš vzvišeni vzornik dr. Janez Ev. Krek. Od dr. Kreka dalje do danes se je krščansko delavstvo borilo za svobodno udejstvovanje v delavskih organizacijah. Kako prav je imel dr. Janez Ev. Krek, ko je v načrtu delavskih stanov zahteval popolno svobodo in neodvisnost krščanske delavske organizacije. Zatorej, tovariši, na delo, da uveljavimo pravice našega delavstva.«

Zapiski

Na praznik sv. Jožefa sta tov. Gostinčarja obiskala na njegovem domu v Vižmarjih predsednik JSZ tov. Srečko Zumer in tov. Anton Marincek. V imenu vsega članstva JSZ sta tovariša starosti Gostinčarju voščila za god in k njegovemu 81. rojstnemu dnevu. Vzdručen se je tovariš Gostinčar zahvalil za obisk in za čestitke. Kaki dve uri sta se tovariša mudila pri starosti in se v živahnem razgovoru z njim marsikaj pomenila o važnih zadevah organizacije in njenih nalogah. Ta dan je imel tovariš Gostinčar vse polno obiskov svojih prijateljev in znancev. Med drugim ga je obiskal tudi njegov vnuk Marijan s svojim sinom, Gostinčarjem pravnikom Marijanom, ki je star šele dobro leto. Gostinčar je zopet krepak, le noge, kakor smo že zadnjič poročali, mu delajo težave. Da bi le še lepo vrsto njegovih godovnih dni obhajali v družbi z njim, to je želja nas vseh.

Izjava. V zvezi s člankom z dne 10. oktobra 1940 v številki 42. našega lista je prizadeti g. Rudolf Smersu vložil tiskovno tožbo. Uredništvo je ugotovilo, da je bil napad povsem neosnovan in da gosp. Smersu ni nikdar zanemarjal svoje službe pri OUZD. Tudi v času, ko je vršil posle tajništva JRZ, je bilo njegovo postopanje pravilno in ni bil OUZD prav nič oškodovan. V smislu poravnave plača obtoženi urednik 100 din Protituberkulozni ligi v Ljubljani in stroške tiskovne pravde. — V Ljubljani, 18. marca 1941. — Uredništvo.

Pomanjkljivosti onemoglostnega zavarovanja

V predzadnji »Delavski pravici« smo omenili, da se bo pričelo v juliju t.l. udeleževati zavarovanje za onemoglost. Namen onemoglostne rente je, da omogoča onemoglostnemu delavcu **polno vzdrževanje**. Torej ne gre za nikakoli podporo ali pa za pomoč pri vzdrževanju, ampak za vzdrževanje samo.

Zaradi tega nastaja vprašanje: Ali nudi onemoglostno zavarovanje v sedanji obliki **polno vzdrževanje**? Odgovor na to nam morejo dati le številke. Te namreč povedo, kako visoka je onemoglostna renta.

Višina onemoglostne rente se ravna po višini prispevkov in znaša osemkratni znesek povprečnega na leto vplačanega prispevka za osebo, ki je zavarovana za onemoglost. Če je pa taka oseba vplačala že 500 prispevnih tednov, pa znaša onemoglostna renta dvanaestkratni znesek povprečnega letnega prispevka.

Letni prispevek se zračuna tako, da se celokupni vplačani in vračunljivi prispevek deli s številom zavarovanih let.

Primer: Dne 8. avgusta 1941 bo zavarovane trajno onemogel. Pogoji za dosego onemoglostne rente so podani. Zavarovane je bil ves čas zavarovan v najvišjem meznem razredu. Izračunani letni prispevek znaša 500 din. Ker zavarovane še ni plačal 500 prispevnih tednov, znaša onemoglostna renta $500 \times 8 = 4080$ din letno ali mesečno 340 din. Po 500 prispevnih tednih bi znašala onemoglostna $500 \times 12 = 6120$ din letno ali mesečno 510 din. Če v normalnih časih ne pomenijo te številke popolnega vzdrževanja. V sedanji draginji seveda še manj. Navedene številke pa pomenijo poleg tega **najboljši primer, torej najvišjo rento**. Onemoglostne rente, tudi povprečne, bodo torej veliko nižje.

Že samo udeleževanje zavarovanja za onemoglost je sprožilo vprašanje **zvišanja onemoglostnih rent**. Toda kako?

Že prej smo omenili, da je višina rente odvisna od višine prispevkov. Torej bi bilo treba zvišati prispevke. 3% prispevek je veliko prenizek. Saj plačujejo rudarji 14% od svojega kategorijskega zaslužka, privatni nameščenci pa 12% od svojega dejanskega zaslužka.

Koliki so prispevki drugod?

V Argentini 13%; v Belgiji 7%; v Čile 6%; v Ekvadoru 10%; v Franciji 11% od zavarovane mezde.

Če bi pri nas zvišali prispevek za onemoglostno zavarovanje, bi bil potem uspeh naslednji:

a) Pri 200 prispevnih tednih:

Mezni razred	Onemoglostna renta pri 3% prispevku Din	Onemoglostna renta pri 6% prispevku Din
1	94	188
2	125	250
3	156,50	313
4	188	376
5	250	500
6	313	626
7	375	750
8	501	1002

b) Pri 500 prispevnih tednih:

Mezni razred	Onemoglostna renta pri 3% prispevku Din	Onemoglostna renta pri 6% prispevku Din
1	141	282
2	188	376
3	235	470
4	282	564
5	376	752
6	469,50	939
7	563	1136
8	751	1502

Breme zvišanja prispevkov bi bilo po sedanji zakonodaji enakomerno porazdeljeno med delodajalca in delojemalca, torej bi nosil polovico delodajalec, polovico delojemalec — vsak bi plačeval 3% od zavarovane mezde.

Iz spodnje tabele je razvidno, koliko morata plačevati obe stranki — delodajalec in delojemalec — pri 3%

in koliko bi morali plačevati pri 6% prispevku:

Mezni razred	3% prispevek		6% prispevek	
	Delož delojemalca din	Delož delodajalca din	Delož delojemalca din	Delož delodajalca din
1	6	6	11,50	11,50
2	8	8	15,50	15,50
3	9,50	9,50	19,50	19,50
4	11,50	11,50	23,50	23,50
5	15,50	15,50	31	31
6	19,50	19,50	39	39
7	23,50	23,50	47	47
8	31	31	62,50	62,50

Zboljšanje onemoglostnega in starostnega zavarovanja je nujno potrebno in tudi zmogljivo. Zaradi tega se ga bomo za to poklicani faktorji tudi lotili.

Druga hiba zavarovanja za onemog-

lost v tej obliki je, da se v celoti ne izvaja. V tozadnji uredbi je določeno, da plačuje država prispevke za zavarovanje tistim zavarovancem, ki so vpoklicani na odslužitev vojaške službe, za časa vršenja te službe. Pogoji je, da imajo pred vpoklicem najmanj 50 prispevnih tednov.

Poleg tega je v tej uredbi določeno, da jamči država, da bo dobivala vsaka onemogla in stara oseba, ki izpolnjuje pogoje za dosego onemoglostne ali starostne rente, najmanj 125 din na mesec. Analogno temu je zajamčena tudi delavska podpora in otroška renta mesečno najmanj z 31,25 din na mesec. Toda določila se še ne izvajajo, ker še ni izdan pravilnik. Pravilnik bi moral izdelati SUZOR v Zagrebu. Ne vemo, iz katerega razloga še ni izvršil svoje dolžnosti.

(Podatke o višini onemoglostne podpore in tabele smo povzeli po »Delavskem zavarovanju« str. 1 in 2.)

Važno vprašanje

Svobodna delavska organizacija hoče, da se po delavskih socialnih ustanovah napravi red in da se te važne ustanove izročijo v roke svobodnih delavskih organizacij in tako res pravim in izrazitim delavskim zastopnikom. Vprašajmo se le, kdo danes sedi v teh zavodih in kdo odloča o njihovi usodi. Komu velja boj v tem primeru? Mar samo Zvezi združenih delavcev, torej organizaciji, ki si je s svojo močjo in s svobodno delavsko odločitvijo priborila pravico do teh narodov? Nobene volitve ji niso dale te pravice, nobeno delavstvo ji ni poverilo te važne naloge. Pač pa ljudje, ki so to organizacijo ustanovili za delavstvo in ki po tej organizaciji vodijo tudi te delavske ustanove.

In prav v zadnjem času silovito nastopajo ljudje okrog vodstva te nove

Razgledi

O nočni triurni seji naše vlade v četrtek je poročal v Belgradu izhajajoči list »Vreme«, da so bili na tej seji sprejeti zgodovinski sklepi za usodo Jugoslavije. Vsi berlinski listi so javili na prvih straneh vesti v zvezi s sejo belgrajske vlade. Isti list je poročal iz Berlina po svojem dopisniku, da v Berlinu ne vidijo nobenega razloga za to, da jugoslovanska vlada ne bi sprejela tesnega sodelovanja, ki ji je bilo ponudeno s strani Berlina »kot popolnoma enakovrednemu sopolgodbeniku«.

O četrtkovni triurni seji vlade mislijo, da bo naša javnost v kratkem dobila vsa pojasnila o zelo važnih odločitvah zunanjepolitičnega značaja. Tako je poročal o seji »Hrvatski dnevnik« že prejšnjo soboto.

Končnoveljavno razčiščenje v odnosih med Nemčijo in Jugoslavijo, so pisali madžarski listi, da bo nastopilo po posvetovanjih v Belgradu. Vsi listi so pisali v dolgih člankih, da je Jugoslavija sprejela važne odločitve, katere madžarski listi seveda pozdravljajo.

Ta teden bo znano vsemu svetu, kar se je v teku prejšnjega tedna napravilo, je zapisalo belgrajsko »Vreme« dne 23. marca. Isto so napovedali tudi nemški, italijanski in madžarski listi. Prav tako kot »Vreme«, so pisali tudi nemški listi, ki izhajajo v Jugoslaviji. Vse oči so uprte v Jugoslavijo, je poročal bolgarski list »Mir« v soboto iz Belgrada in pristavil, da je od Jugoslavije odvisno, če bo Balkan zanjela vojna ali ne. List je zapisal, da bo že te dni objavljena odločitev Jugoslavije in s tem jugoslovanskim korakom bo končno rešena usoda Balkana.

V Berlinu poudarjajo, da je Jugoslavija s svojim stališčem dokazala, da želi svojemu ljudstvu obvarovati mir in da želi sodelovanje z vsakim, ki spoštuje njene meje in njeno samostojnost. Tako je poročalo »Vreme« po svojem dopisniku iz Berlina. Kaj podarjajo drugod, listi niso pisali.

Nemčija je odločena, da po ureditvi položaja na Balkanu nadaljuje svojo pot k Egejskemu morju, pišejo romunski listi v zvezi s poročili o važnih odločitvah v Jugoslaviji.

Nevarnost, da se vojna na Balkanu razširi, je vsak dan večja, pišejo turški listi. Turčija da je že vse ukrenila, da so njene meje zavarovane in

Iz uprave lista

Upamo, da se vsi naši zaupniki zavedajo važnosti, da dobi delavski list ob vsaki priložnosti čim več oglasov. Vemo tudi, da ne čakajo naših opominov in da je lepa priložnost za naročilo oglasov prav ta čas pred velikonočnimi prazniki. Zaupniki, pojdite k vsakemu trgovu ali drugi trgovki, kjer ste odjemalci, da vam za praznike dajo besedilo za oglas.

delavske organizacije proti JSZ. Na nekem tečaju v Ljubljani govorijo predavatelji tečajnikom, da v vodstvu JSZ ni nobenega delavca od predsednika navzdol, da se JSZ vrti v politiko itd. Torej vedno ista pesem že dobrih deset let. Ti ljudje dobro vedo, da s takimi udarci udarjajo po dveh muhah. Istočasno ko hočejo ubijati JSZ, uničujejo v delavstvu tudi njegovo zavest, njegovo samostojno mišljenje in pogled na življenje. Podrediti ga hočejo sebi, da bo pokoren sluga tako v privatnem in javnem življenju, da bo hlapčeval še nadalje ljudem, ki nimajo nobene resne volje za kak nov pravičen družabni red.

Boj med Jugoslovansko stroko, zvezo in znano novo delavsko organizacijo ni v kakih malenkostnih vprašanjih, ampak je velikega pomena. Delavstvo v Jugoslovanski strokovni zvezi mora v težkem boju dokazati, da hoče biti daleč od stare miselnosti kapitalističnega sveta in po svojih krščanskih načelih voditi borbo za svoj pravičen delež v človeški družbi. Kakor so se nekdanj borili kmetje proti graščakom za svojo staro pravdo, prav tako se mora danes delavstvo boriti proti modernemu kapitalističnemu svetu in vsem njegovim pomagačem za svojo staro pravdo, ki je uzakonjena od Boga že od začetka ustvarjenja.

Vrste Jugoslovanske strokovne zveze, ki so v težki preizkušnji ostale neokrnjene, dokazujejo, da je krščansko socialistično delavstvo zrelo in tudi vredno, da doprinese svoj bogati delež pri gradnji novega in pravičnega reda. To je po naših krščanskih načelih tudi naša dolžnost.

vojska pripravljena na vse. Turčija bo do konca ostala zvesta svojim zavezništvom, so izjavili turški državniški že ponovno. Vsa Turčija čaka samo na znak svojega narodnega voditelja in spremeni se bo v eno samo trdnjavo.

Med Turčijo in Sovjetsko Rusijo je bila zadnji teden bolj živa diplomatska delavnost. Ameriški časopisi so objavili, da je Sovjetska vlada poslala Turčiji zagotovilo, da ne bo ničesar napravila, kar bi delalo Turčiji težave v primeru, če se bodo odnosili med Turčijo in kako drugo državo začeli hitro slabšati. Drugi listi poročajo, da bo prišlo do podpisa nenapadalnega pakta med Turčijo in Rusijo.

Razdejanja z letaskimi napadi med Nemčijo in Anglijo zavzemajo vedno hujši obseg. Nemci bombardirajo razna angleška mesta, angleški letalci pa bombardirajo predvsem kraje, kjer se zbirajo podmornice in vodna letala.

Najhujša podmorniška vojna se je začela na morju med Anglijo in Ameriko, od koder sedaj vozi Anglija vse, kar potrebuje za vojno in za življenje. Nemčija si je zastavila za cilj, da poskuša pretrgati pomorsko zvezo med Ameriko in Anglijo, kjer plove zelo veliko število ladij. Angleži so že povedali, da se že drugi teden bije silna »bitka za Atlantik«. Ker bodo Angleži sedaj dobili iz Amerike vse, kar potrebujejo, bodo veliko večino svojega brodovja spravili v Atlantski ocean in opustili plovo iz Avstralije in okrog Afrike.

Vojna v Abesiniji se razvija v isti smeri kot doslej. Angleška vojska z mnogih strani prodira zdržema v smeri proti glavnemu mestu Abesinije Adis Abebi. Hujši odpor nudijo Italijani v Eritreji okrog Kerena, ki je važna strateška točka.

Na albanskem bojišču zavzemajo boji isti potek kot doslej. Italijani svoje ofenzive ne nadaljujejo več. Grki se sedaj pripravljajo, da vzdrže drugo splošno ofenzivo, ki se bo pričela tudi od severne strani. Grki so poklicali pod orožje nove letnike vojakov.

Za stradalno Francijo bodo iz Amerike poslali živila. Več ladij je že na poti iz Amerike v Francijo. Anglija je dala svoj pristanek, da se kljub blokadi pomaga nezasedeni Franciji z živim.

Vsak član JSZ naj skrbi, da se bo članstvo vedno bolj množilo. Le močna organizacija bo v prihodnosti lahko uspešno pomagala delavstvu.

Po naših krajih

Jesenice

Razglas. Po predpisu § 160, skladničnih pravil je stopila 1. januarja 1941 v veljavo določba § 54., odst. 2. pravil bratovske skladnice, po kateri je treba vse kopače in strelne mojstre, ki so prebili v II. kategoriji 20 let vstevnega članstva, ostale osebe pa po 23 letih, prebitih v II. kategoriji, razvrstiti v I. kategorijo. V zvezi s tem vabimo vse tiste polnopravne člane, ki so bili pred 25 leti, to je dne 1. januarja 1916, zaposleni v svojstvu, ki bi jih upravičevalo do uvrstitve v II. kategorijo, odnosno so bili od začetka leta 1916, dalje zaposleni v istem svojstvu kot v začetku leta 1925., ko so bili uvrščeni v II. kategorijo, da prijavijo to, zaradi preureditve v I. kategorijo, v pisarni bratovske skladnice v bolnišnici — Krajna bratovska skladnica na Jesenicah.

Gameljne

Pri nas smo imeli v nedeljo lep članski sestanek. Zanimanje med člani je bilo precejšnje in se ga je udeležilo posebno lepo število tovarišic. Najprej smo obravnavale domače skupinske zadeve, nato pa nam je govoril predsednik centrale JSZ o delavskem položaju, predvsem pa o nalogah članov v JSZ. Popoldne smo se zbrale zopet skupaj pri tovarišici Angeli Tacarjevi in smo šle skupaj s predsednikom na izlet na Rašico. Popoldne smo prav lepo preživele v skupni družbi. Prihitela je iz šentviške »Store« tudi tovarišica Pavla Hyastja in šla z nami na Rašico. Obujale smo prav lepe spomine in celo lanske letošnji izlet na Dobeno je bil tudi vredn svojega spomina. Pri nas je v skupini velika živahnost, ker so dekleta spoznala, prav tako tudi moški, kako nam je potrebna skupnost. Le tako naprej!

Škofja Loka

V nedeljo 30. marca 1941 ob 9 popoldne bo v gostilni »Plevna« redni občni zbor strokovne skupine tekstilnega delavstva v Škofji Loki. Delavstvo škofjeloške predilnice pozivamo, da se obnega zbora polnoštevilno udeleži. Dolžnost vsakega je, da se v teh težkih časih v polni meri zamisli za strokovno gibanje. Pride zastopnik iz centrale.

V nedeljo 16. marca 1941 se je vršil osmi redni letni občni zbor oblačilne skupine JSZ. Na ta dan je delavstvo tovarne »Sešir«, ki je organizirano v JSZ, manifestiralo za svoje pravice. Kot zastopnik centrale je bil navzoč tov. Srečko Žumer, oblast pa je zastopal g. Flajs. Našega občnega zbora sta se udeležila tudi dve tovarišici iz Gameljnov, kar nas je zelo razveselilo.

Podpredsednik tov. Pirc Tone je začel občni zbor zaradi tega, ker je tov. predsednik na rožnih vajah. Pozdravil je najprej vse navzoče ter prešel na dnevni red. Najprej je bilo prebrano pismo tov. predsednika, v katerem nas je vzpodbujal k solidarnosti in slogi. Nato so sledila poročila odborov, in sicer tov. tajnika, blagajnika, knjižničarke, podpredsednika ter nadzornega odbora. Vsa poročila so bila izčrpno podana. Iz poročil je bilo razvidno, da je skupina oziroma odbor svojo nalogo rešil v popolno zadovoljstvo. Posebno poročilo tov. blagajnika nam je pojasnilo, da je ta funkcija zelo težavna, saj je bilo v preteklem letu okoli 40 tisoč dinarjev prometa. Mirno lahko rečemo, če bo tako tudi v letošnjem poslovnem letu, potem bodo vsi, ki komaj čakajo propada naše skupine, še dolgo čakali. Poročilo tov. tajnika je obsegalo, koliko je bilo korespondence in ugotovitev, da skupina vedno narašča. Sedaj ima skupina 177 članov in članice, čeprav nekateri mislijo in želijo, da bi bilo skupine konec. Da se jim ta želja ne bo izpolnila, kažejo navedene številke. Delavstvo tovarne »Sešir«, organizirano v JSZ, ve in tudi zna ceniti svojo skupnost, saj je bila ta skupnost ustanovljena iz potrebe,

ne pa kakor nam nasprotna skupnost oziroma organizacija. V poročilu tov. podpredsednika je bilo nanizano vse organizacijsko delo in mezna gibanja. Skupina je v lanskem letu poslala več vlog na odločilna mesta, in sicer ministru za socialno politiko, banu itd.

Po poročilih odborov so bile izvršene volitve novega odbora. Z malimi spremembami je ostal stari odbor. Po volitvah je zastopnik centrale tov. Žumer nanizal nekaj misli, ki so za nas delavstvo zelo vzpodbudne. V svojem govoru je poudarjal da je organizacija tista sila, od katere delavstvo lahko pričakuje izboljšanje svojega položaja. Poudarjal je tudi, da je delavska borba zelo težavna, zato je treba pravih, zavednih in discipliniranih delavcev. Kje bo dobilo delavstvo te vrline? Samo v pravi, svobodni, neodvisni delavski organizaciji! Podčrtal je tudi to, da bo delavstvo imelo le to, kar si bo samo priborilo s svojo skupnostjo — s svojo organizacijo. Omenil je nadalje, da je JSZ v gospodarskem pogledu dovolj močna in naj naši nasprotniki — stodoletni katoličani — opustijo pobožne želje, da bi JSZ gospodarsko propadla. Dejal je, da je zelo vesel, da je med članstvom JSZ toliko idealizma, da delavstvo od svojega skromnega zaslužka tako redno plačuje članarino. Poudaril je, da JSZ nima dolgov in da je čisto neodvisna. Tako ji ni treba plačevati nikakih obresti ne v tem ali onem smislu, kakor morajo to nekatere organizacije. Vse navzoče delavstvo je besede zastopnika centrale pazljivo poslušalo in smo bili vsi ene misli, da smo lahko ponosni, ker smo člani take organizacije kakor je JSZ. Tovariš podpredsednik se je tov. Žumru za te vzpodbudne in kremenite besede lepo zahvalil. Tovarišica iz Gameljnov pa nas je pozdravila v imenu svoje skupine. Ker je bil dnevni red izčrpan, je tov. podpredsednik zaključil lepo uspešni občni zbor.

Dodamo naj samo še nekaj misli. Novi odbor naj se tudi v letošnjem letu zaveda, da bo vršil svoje funkcije v korist najprej delavstva tovarne »Sešir«, nato okoliškega in tako celotnega slovenskega delavstva. Delavstvu pa palagamo na srce, da naj se tudi ono — kadar ga kliče dolžnost — odzove v polnem številu, ker le od skupnega dela lahko pričakujemo tudi izboljšanja našega položaja.

Ta dan je delavstvo tovarne »Sešir«, ki je organizirano v JSZ, s svojo udeležbo in z zavednostjo pokazalo, da stoji na braniku, pripravljeno braniti in boriti se za svoje pravice.

Kranj

Dne 16. marca tega leta se je vršil občni zbor kranjskega gradbenega delavstva JSZ. Kakor je splošno znano, Kranj v gradbenem pogledu zelo napreduje in tako zaposluje vedno več delavcev. Že v mnogih primerih se je pokazala živa potreba, da se to delavstvo, ki ga vežejo trdni krščanski nazor in velika borbenost, tudi organizira. Kajti do svojih pravic bomo prišli šele takrat, ko bomo mogli nastopiti skupno in trdno ter krepko skleniti svoje želje roke. Na občnem zboru je bil izvoljen tale odbor: predsednik Kužnar Simon, podpredsednik Spacapan Stanko, tajnik Bogataj Rado, blagajnik Ramovž Franc; odborniki: Pahor Franc in Bukovšek Jožef; nadzorni odbor: Pristavnik Jožef, Sekne Jožef in Badalič Ernest. Ves ta odbor s članstvom vred je porok, da bo naša skupina napredovala in v polni meri dosegla svoj namen. Obenem obveščamo vse gradbeno in lesno delavstvo, da smo vsem vedno na razpolago v društvenem prostoru JSZ pri »Lukčju« v Kranju. Tako smo na razpolago tistim, ki želijo kakih informacij, in tistim, ki še niso organizirani ali včlanjeni, ob nedeljah in praznikih od 9 do 12 popoldne. Če pa kdo kaj želi po 6. uri, se lahko zgleda v stanovanju predsednika in tajnika, ki stanujeta na Skali št. 5, Kranj.

Rečica-Nazarje

Zopet se moramo oglašiti v »Delavski pravici«, kakor iz Rečice tako iz Nazarij. Pa zakaj? Zato, ker stalno jokamo za našimi postojankami, ki so se podirle, kakor piše »Slovenski delavec« z dne 14. marca, št. 11., stran 3., pod naslovom »Rečica ob Savinji«. Čudno se nam zdi, kako so se mogle naše postojanke podreti, ker mi člani nič ne vemo o tem, kajti število naših skupin vedno le raste, ne pa pada. Go-

tovo se je piscu članka sanjalo, da so padle naše skupine. Prav tako lahko potrpimo vse bolečine zaradi uspehov ZSD z mirnim srcem, kajti teh žal v Nazarij in na Rečici še ne morejo beležiti. Svetujemo jim, da za naše solze ni treba skrbeti, ker imamo še vedno vedre in vesele oči. Solze naj rajši otirajo delavci z družino, ki je bil ob ustanovitvi njihove postojanke od dela v podjetju na Rečici odpuščen in je sedaj brez vsakega zaslužka. Če so ti zeleni gospodje tako mogočni in borbeni, zakaj mu ne pomagajo zopet dobiti delo pri podjetju, saj je žrtvoval svoje delo za svojo organizacijo. A to jih tako malo zanima kakor lanski sneg. Če pa mi zaporedoma pišemo članke v »Delavsko pravico«, ne bomo tem gospodom stali nobenih vprašanj, saj so mas oni prvi začeli kritizirati in obrekovati, mi pa smo jim samo odgovorili. Klonili jim pa mi ne bomo, ker oni niti začeli niso tega, kar smo mi že končali. A vse to, kar smo si priborili, je bilo storjeno brez paznikov. Mi jih ne potrebujemo, ker nismo jetniki, ampak svobodni ljudje. Zato tudi ni treba paziti na nas, pač pa bi paznikov potrebni naši zeleni tovariši, ki naj bi pazili na njihove jezke, ki so polni kritiziranja in obrekovanja. Tovariši v ZSD, mi smo pripravljene odgovorjati, vi le pišite v 120 odstotni katoliški list »Slovenski delavec«. Bog živi našo svobodno Jugoslovansko strokovno zvezo, katere ustanovitelj je dr. Janez Ev. Krek!

Javornik

Občni zbor je za nami. Pokazal je, da je skupina kljub viharjem, ki butajo od vseh strani, na svoji začetni poti. Vsa poročila so pokazala, da se je odbor skupine dobro zavedal naloge, ki jo je prevzel in jo tudi častno izvršil. Marsikdo, ki je med letom še malo pozabljaval, se je lahko prepričal, da brez strokovne organizacije mi danes delavec in da je izročena na milost in nemilost nenasičnemu kapitalu. Uspehi, izvojevani v preteklem letu, naj govore. Tov. Rozman je v svojem enournem govoru pojasnil delo JSZ, njeno zgodovino in obenem tudi njen boj. Delo, ki ga je izvršila JSZ v tem pogledu, je več vredno kot vsi demagoški članki v dnevnem časopisju. Načela drže, ne pa demagogija in blatenje. Članstvo je hvaležno tov. Rozmanu za njegov res jednat govor, v upanju, da se večkrat vrne med svoje delavce. Mlade moči v skupini, članska zavest, ki je neomajna, nam jamčijo, da bo skupina uspevala in bo po svojem programu storila vse za delavstvo.

Iz pisarne. Članstvo skupine obveščamo, da bo vodil skupino tudi nadalje tov. Bizjak Janez, dosedanji večletni predsednik; blagajniške posle je prevzel tov. Pretnar Matija; tajniške pa tov. Smolej Tine. Vse člane pozivamo, da vse merednosti in vse pritožbe takoj prijavijo med uradnimi urami ali kjer koli mogoče članom odbornikom, ki so še naslednji: Smolej Tomaž, Svetina Ciril, Noč Franc, Andrejčič Anton, Noč Jakob, Novak Janez in Urban Anton. Člani nadzorstva pa so: Šoberl Pavel, Rožič Jože, Gerdej Rudi.

Guštanj

Dne 18. februarja je centrala JSZ v imenu delavstva tovarne na Ravnah poslala podjetju Jurija grofa Thurnske na Ravnah zahteve za povišanje draginskih doklad. Razprava bi se morala vršiti 1. marca. Podjetje je ta datum odklonilo, češ da še ni uredilo svojih predpriprav. Centrala je nato pri ravnateljstvu urgirala pogajanja. Dne 10. marca je podjetje menadoma sklicalo pogajanje, ki se je moralo vršiti še isti dan popoldne ob 4. O pogajanjih ni bila obveščena organizacija JSZ niti njena centrala, čeprav so bili vloženi vsi predlogi po centrali JSZ. Čisto razumljivo se zastopnik JSZ pogajanj ni mogel udeležiti. Delavec s temeljno mezdo pod 6 din je dobil poprej najmanj 300 din na mesec; tisti z višjo temeljno mezdo pa je dobil 25 odstotkov na temeljno plačo. Žena delavca dobiva 80 din, otrok pa 40 din na mesec. Po novi pogodbi, ki so jo podpisali zaupniki in ravnatelj, odpadajo vse dosedanje zgoraj navedene draginske doklade. Nove draginske doklade so: 1. Delavec prejme za izdelano posado (siht) draginskih doklad 16 din. 2. Žena delavca ali gospodinja prejme 120 din mesečne doklade. 3. Draginska doklada za otroka znaša 60 din na mesec. Razlika med starimi in novimi dokladami je zelo skromna, če primerjamo razliko draginje med tem časom.

Tovariši! Ne čakajte samo na odrešenje, treba bo misliti na resno strokovno delo. Le z žuljavimi rokami bo

žetev bogata. Delavstvo, ki danes tako brezbrizno, s prekrizanimi rokami gleda v prihodnost, se ne zaveda svoje pogube, ki ga že tepe vsa leta.

Solčava

Dne 16. marca tega leta je bil redni letni občni zbor strokovne skupine lesnega delavstva. Iz poročil funkcionarjev je razviden precejšen napredek v opravljenem strokovnem delu. Zastopnik centrale JSZ tovariš Grošelj Jože iz Ljubljane je opozoril člane na novo ofenzivo kapitala in na težave, ki so že in še bodo nastale zaradi tega. Premagali pa jih bomo z notranje močno in enodušno požitvalnostjo. Nato je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik Krumpačnik Gregor, podpredsednik Prepotnik Pavel, tajnik Cigala Jože, blagajnik Komar Franc, gospodar Škvarča Franc; odborniki: Klemenšek Janko, Krivec Ivan, Roblek Klemen in Ošep Flori; nadzorni odbor: predsednik Ošep Ivan, podpredsednik Supin Leopold in tajnik Prek Lovro.

Ljubezen do bližnjega v škofjeloškem »Seširju«

Delavka iz tovarne »Sešir« v Škofji Loki nam je poslala tale dopis:

Obstojijo problemi več ali manj pereči, v katere se javno življenje sleherni dan zagrizuje in jim dnevno časopisje posveča mnogo pažnje. Ne zanikam njihovo važnost, saj gre za prelom med dvema dobama; za novo smer življenja, za novo, pravično življenje. Vsekakor pa bi naše notranje razmere zaradi zunanjih dogodkov ne smele biti tako silno pahnjene proč. Posebno življenje nižjih slojev se od drugih slojev popolnoma ignorira. Le redkokdaj je opaziti v naših dnevnikih nekaj, kar nam da spoznanje, da ljudje le še vedo, da obstajajo delavci in delavke, tovarne in dimniki, kamnolomi, plavži itd. Zdi se mi, da smo delavci le preveč izolirani in le preveč pahnjeni od javnega življenja. Vsak pokret, najsi bo upravičen svojega obstoja ali ne, je podprt in razumevan od katere koli strani, le delavci smo prepuščeni sebi in svojim valptom.

Mogoče ta članek ne bi zagledal belega dne, da nismo bile delavke tovarne »Sešir«, ki smo zaposlene — nas je okoli 30 po številu — zopet deležne nove dobrote od strani vodstva podjetja.

Ne bom na dolgo in široko razkladala, v kakšnem delovnem prostoru se sedaj borimo za svoj kruh. Delavke, ki smo toliko srečne, da smemo delati v podjetju, ki povsod (samo v tovarni ne) zagovarja krščanska načela samé dovolj bridko občutimo, kako malo nas je podjetju mar in kako malo se nas ceni. Da nas vodstvo podjetja smatra za manjvredna bitja družbe, to vemo, da pa nas kljub svoji verski in svetovnonazorski orientaciji pusti hirati in trpeti v vlažnem, malem prostoru, tako vlažnem, da poleg sopare, ki je potrebna, torej v zvezi z delom, curlja prav z vseh strani na nas in povrhu tako malem, da se niti premikati ne moremo.

Delavke, ki smo zaposlene v tem oddelku (filcarija) apeliramo na vodstvo podjetja in na vse merodajne faktorje, da se resno zavzamejo za ta problem. Rešiti ga je treba čimprej, in sicer ugodno za delavke, ki so prizadete.

Delavke tega oddelka se zavedamo, da moramo takšne in sligne probleme reševati složno kot ena. Zavedati se moramo, da se naše roke sicer udinjajo kapitalu, naš duh pa mora ostati svoboden. Ne suženjstvo, temveč svoboda, to mora biti naše geslo. In to naše geslo, naša želja pa je, da bi zapoved ljubezni do bližnjega stopila na pravo mesto, v tovarno »Sešir« d. d.

Delavska

KLASILLO PRAVICA

KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročila na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon št. 494. Številka pošt. čekovnega računa 14.908.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rozman Jože v Ljubljani. Izhaja za konzorcijsko »Delavsko pravico« Srečko Žumer, Ljubljana. Tiska Zadruga tiskarna r. z. s. o. z. v Ljubljani, Tyrševa a. 17 (Maks Blejso).

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

Ako ste delavci resnično zavedni, potem vlagajte svoje prihranke v PRVO DELAVSKO HRANILNICO IN POSOJILNICO V LJUBLJANI.

Tudi delavske organizacije imajo svoj denar pri nas.